

מסורת הש"ס

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

מג.

עין משפט
גזר מצוה

(א) [ז'ל דתקן, ט] [לעיל
מנ: א] (ב) [לקמן מד,]
(ד) [ז'ל ותקן, ט] [לעיל
מנ: א] (ו) [שם, ט] (ז) שבת
קלא: (ח) ג"ז שם, ט] (י) ועי'
מוק' ר"ה כט: ד"ה שמה
ותוס' מגילה ד: ד"ה
ועשירה ותוס' זילא ימ.
ד"ה שמה, (י) ז'ל לבי
אבל, (י) ועי' מוק' פסחים
נא: ד"ה בגוין, (י) ז'ל
משנה, (ט) [לעיל מנ: א].

תורה אור השלם

1. ויקחם לקב ביום
הראשון פרי עץ הדר
עבת תמריו וענף עץ
פנה וערבי לפני יי'
ושמחתם לפני יי'
אלהיכם שבעת ימים:
ויקרא כג מ
2. פסח תשבו שבעת
ימים כל הארץ
בישראל שבעת ימים:
ויקרא כג מ
3. ופתח אהל מועד
תשבו ימים ויקחו
שבעת ימים ושמחתם
את משבת יי' ולא
תמותרו ביום שבת:
ויקרא כג מ

גהות הב"ח

(א) גמ' ראשון אפילו
בגבולות הרשאה יי' יי'
ובפסחים דף ה מוק' יי'
ללימוד אמר: (ב) שם אמר
אומר ימים ואפילו לילת לו
אין אלא ימים ולא לילת
ודין הוא תלמוד כן ימים
ותלמוד במדואים ימים מה
להלן ימים ואפילו לילת
אף כן ימים ואפילו
לילת לו כל לרוב וז' נאמר
כאן ימים ותלמוד להלן
ימים מה לתלמוד להלן
לילת אף כן ימים ולא
לילת נראה לני דומה דין
דבר ז'ל: (א) ש"ש ד"ה
אינה וכו' על פי הראיה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ועבירו וכו'
וטעם ראשון נראה. עין
שורבין דף לז ע"ז מוק'
ד"ה הכא בזילין:

מוסף רש"י

אמר קרא ביום ואפילו
בשבת. מלמד שחייב
בראשון, לרשע אחר כל
יום שהוא ראשון למג
(שבת קלא:).

ויעבירו ארבע אמות צרה"ר. הוא הדין דמני למינר ויוציא מרשות היחיד לרשות הרבים אלא שצדוק מקומות וענינים אמרינן יש לחוש להעצרת ארבע אמות ואין לחוש להוצאה כגון אם היה מונח בצרכמלית או בקרפף או בגינה דאין כחן איסור הוצאה לאוריינתא ויש כחן איסור העצרה צרה"ר או הגביוה על מנת ליטלו ולא להוציאו ונמלך להוציאו פטור משום הוצאה אם לא עמד לפוש צינתיס כלאמרינן במסכת שבת (דף ה:) **הא סקינן ליה רצנן ליטלו צניסו.** כדקתני מתינתין התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל צניסו ומתוך שלא התרת לו אלא צניסו וזכר הוא ולא אחי לאפוקי: **אלא ראשון.** דחשבה נטילתו דאפי' בגבולין חייב לא גזרו ציה רצנן לא בגבולין ולא בנקדש אבל שאר הימניס שאינו מן המורה אלא בנקדש לא חשיבא נטילה דיהו וגזרו ציה רצנן משום חומרה דשבת אף בנקדש. ואם תאמר נמלא צ"ד מתינן לעקור דבר מן המורה הא איתצניס צינמות (דף ה: 5) ושנינן שז ואל תעשה שאני: **אי הני.** משום דאימיה בגבולין לא גזרו ציה: **האיננה נמי.** לדיחי צ"ט ראשון את השבת: **לא ידעינן קנינעא דירחא.** שמה אין י"ט עד למחר דהוה לן למעבד ליל מעובר: **אינהו.** בני א"י שעדיין מקדשין על (א) הראיה: **לידחו.** לכו אף בזמן הזה: **ופניא אידו.** ומתינתין היא צניסן פירקין דלעיל (דף מ: 8): **ביום אפי' בשבת.** דמשמע כל דהו יום וקרא יתירא הוא דמני למכתב צראשון: **ראשון אף בגבולין.** לאו מרצויה דריש אלא ונקחתם ציוס ראשון ולא פירש מקדש משמע אפי' בגבולין: **הראשון.** ה"ה מיעוטא הוא כלומר צראשון לחודיה הוא דלמינא לך ואף בשבת: **אליעזר קרא למישרא עלטול.** דרצנן עדיין לא נאסר עלטול צעולם וצא הכתוב להתיירו כחן: **למשיירי לולב.** נא הכתוב ללמדך שמשיירי לולב דוחין את השבת כלומר מיקוניה ואפילו לקולא מן המחומר ולאגוד: **ואחמר להלן ימים.** בזולב מה להלן ימים ולא לילת כדכתיב ציוס הראשון: **צמולאים.** כדכתיב (ויקרא ט) ופתח אהל מועד תשבו יומם ויללה וגו': סוכה מנזותה כל היום ומולאים מנזותם כל היום יושב צעורה ושלל ללאת כדכתיב [שם] ומפתח אהל מועד לא תלחו שבעת ימים ונאמר [שם] תשבו יומם ויללה שבעת ימים: תשבו

ויעבירו ארבע אמות ברשות הרבים והיינו מעמא דשופר והיינו מעמא דמגילה אי הכי יום ראשון נמי ראשון הא תקינו ליה רבנן בביתו התינח אחר תקנה קודם תקנה מאי איכא למימר אלא ראשון דאיתיה מן התורה בגבולין לא גזרו בהו רבנן הנך דליתנהו מן התורה בגבולין גזרו רבנן אי הכי האיננה נמי צניסן לא ידעינן בקיבועא דירחא אינהו ידעינן בקיבועא דירחא לידחו אין הכי נמי (דחגיגה) חדא צ"ביום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת צ"ב כל העם מוליכין את לולביהו להר הבית צ"ב (ותניא) אידך צ"ב לביית הכנסת שמע מינה כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים שמע מינה דאיתיה מן התורה בגבולין מנא לן דתניא וילקחתם שתהא לקיחה ביד כל אחד ואחד לכם משלכם להוציא את השאול ואת הגזול ביום ואפילו בשבת צ"ב (ראשון אפי' בגבולין הראשון מלמד שאינו דוחה ליה יום טוב הראשון בלבד אמר מר ביום ואפילו בשבת מכדי טלמול בעלמא הוא איצטרך קרא למישרי טלמול אמר רבא לא צרכא אלא למכשירי לולב ואליבא דהאי תנא דתניא לולב וכל מכשירי דוחין את השבת דברי ר' אליעזר מ"ט דר' אליעזר אמר קרא ביום ואפי' בשבת ורבנן האי ביום מאי עבדי ליה מובעי ליה ביום ולא בלילה ור' אליעזר ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה מסיפא דקרא ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים ימים ולא לילות ורבנן אי מהתם הוה אמינא לילף ימים ימים מסוכה מה להלן ימים ואפי' לילות אף כאן נמי ימים ואפי' לילות וסוכה גופה מנלן דרת"ר צ"בסוכות תשבו שבעת ימים ימים ואפי' לילות אותה אומר ימים ואפי' לילות או אינו אלא ימים ולא לילות ודין הוא נאמר כאן ימים ונאמר בלולב ימים ולא לילות אף כאן ימים ונאמר צ"במלואים ימים מה להלן ימים ואפילו לילות אף כאן ימים ולא לילות או כלך לדרך זו נאמר כאן ימים ונאמר צ"במלואים ימים מה להלן ימים ואפילו לילות למו דומה דנין דבר שמצותו כל היום מדבר שמצותו כל היום ואל יוכיח דבר שמצותו שעה אחת או כלך לדרך זו דנין דבר שמצותו לדורות ויוכיחו מלואים שאין נוהגין לדורות ת"ל תשבו

ויעבירו ארבע אמות צרה"ר. ה"ה דמני למינר ויוציאו מרה"י לרה"ר אלא שצדוק מקומות וענינים אמרינן דיש לחוש להעצרת ארבע אמות ואין לחוש להוצאה כגון אם היה מונח בצרכמלית או בקרפף או בגינה דאין כחן איסור הוצאה לאוריינתא ויש כחן איסור העצרה צרה"ר או הגביוה על מנת ליטלו ולא להוציאו ונמלך עליו להוציאו פטור אם לא עמד לפוש צינתיס כלאמרינן בפ"ק דשבת (דף ה:) **כך פ"י צניסו** וטעם זה לא יתכן דגבי העצרה נמי אם מתחילה נטלו על מנת שלא להעבירו ארבע אמות אפי' שהעבירו אחרי כן לא מחייב אם לא עמד לפוש צינתיס צ"ב וטעם ראשון נראה אי נמי מרה"י לרה"ר אית ליה היכירא וליכא למיגזר אבל צרה"ר וזמנין ללאו אדעתיה ומעביר ארבע אמות: **הא תקינו רבנן צ"ב בשבת.** כדקתני מתינתין ומתוך שלא התרת לו אלא צניסו וזכר הוא ולא נמי לאפוקי וכי תימא א"כ לתקנו צניסן צ"ב בשבת צניסו כשחל בשבת יודע הגמרא דמהני קלת האיל דראשון דאורייתא: **לא ידעינן קנינעא דירחא.** לאו משום דלא ידעינן דהא אמרינן צ"ב צ"ב דהאיננה ידעינן אלא עבוד רצנן כאילו לא ידעינן משום גזרה דהתם דזמנינן דגזרו גזרה ואפי' לקולא וצ"ב מקום שגזרו (פסחים דף נא: 8) דאמי' ליה רב ספרא צ"ב (לרצא) כגון אנה לידענא קנינעא דירחא צ"ב צ"ב לא עבידנא צ"ב מנא ליה כמו שפירש צניסו' שהיה צ"ב צ"ב העיבור דמ"מ אסור כדפירש אלא מפרש צניסו מר דהוה דיי' היכא דמטו שלוחי תשרי וזמנינן דלולב צניסן היכא דמטו שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי דגרינן צההו דוכתב ניסן אטו תשרי ועבדינן מרי יומי כלאמרינן בסוף פ"ק דראש השנה (דף נא: 8): **איננה דידעינן בקנינעא דירחא אין הכי נמי.** אין מקנא זו קיימא דלקמן חכמינן ט"ל דלדין לא דחי לדידהו נמי לא דחי ט"ל (ובכ"מ) דקתני מוליכין לולביהו לצית הכנסת מוקמינן זמנן שצית המקדש קיים וצניסוין וא"ת מנא שנה משופר דתנן פרק ד' דר"ה (דף כט: 8) וטעם י"ט של ר"ה שחל להיות בשבת בנקדש היו לולב אליבא דרבנן אבל לולב לא איצטרך קרא למישרי טלמול. הראשון ואפילו בגבולין. הראשון שאינו דוחה אלא אותו יום הראשון בלבד. סוכה שנהגת בלילות ככתיבם מנא לן.

ד א מ"י פ"ו מהלכת לולב הלכה י: ב ב מ"י שם ה' ז: א ג מ"י שם הלכה י סגנו שם טו"ע א"ח ס"י מלמד טע"ף א: ד ז מ"י פ"ו מהלכת סוכה [הלכה ה] והלכה ו סגנו עשין מג טו"ע א"ח ס"י מלמד טע"ף א:

רבינו הגנאל
ויעבירו ד' אמות ברשות הרבים. והיינו טעמא דשופר והיינו טעמא דמגילה. ואקשינן אי טוב נגזרו אפי' יום טוב ראשון ושני יום טוב ראשון דאיתיה מן התורה בגבולין, לא גזרו רבנן בביתו, אבל שאר הימים דליתנהו מן התורה בגבולין, גזרו רבנן ליטלו בביתו. ואקשינן אי הכי דאיתיה מן התורה בגבולין, האידנא נידחו לא ידעינן בקנינעא דירחא, ומסיפא לא דחינן שבת. בית הועד ידעי בקנינעא דירחא לידחו. ושנינן אין לידחו ידעי בקנינעא דירחא האידנא נמי דחי, מדיחנן בפרק לולב הגזול יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת כל העם מוליכין את לולביהו לבית הכנסת, ובפירקין תנן כל העם מוליכין לולביהו להר הבית, ש"מ בזמן שבית המקדש קיים היו מוליכין לולביהו להר הבית, אחר שהובא בית המקדש היו מוליכין לולביהו לבית הכנסת. ונדרת האי סברא, דהא מקשינן לקמן, ושנינן לא אידי ואידי בזמן שבית המקדש קיים ולא לולביהו להר הבית, אחר ובגבולין ובשאר המדינות בכנסת, ותריייהו בזמן שבית המקדש קיים, יום ראשון דאיתיה מן התורה בגבולין מנא לן. דתניא ולקחתם כל אחד ואחד לכם משלכם להוציא את השאול והגזול ביום ואפי' בשבת, לאיתויי מכשירי לולב ואליבא דר' אליעזר. ביום למעטי לילות אליבא דרבנן, אבל לולב לא איצטרך קרא למישרי טלמול. הראשון ואפילו בגבולין. הראשון שאינו דוחה אלא אותו יום הראשון בלבד. סוכה שנהגת בלילות ככתיבם מנא לן.